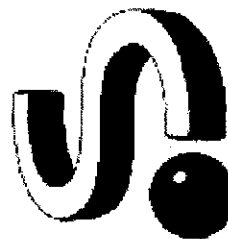
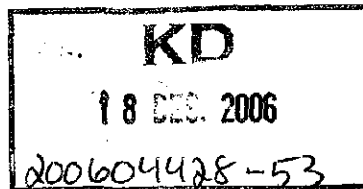

Det Kongelige kunnskapsdepartementet
Universitets og høyskoleavdelingen
PB 8119 Dep
0032 Oslo

Samordna opptak

Besøksadresse:
Lilletorget 1
Kun etter avtale
Adresse:
Samordna opptak
Postboks 1133, Blindern
0317 Oslo
Telefon: +47 22 84 18 00
Faks: +47 22 84 18 01
E-post: postmottak@so.uio.no
www.samordnaopptak.no

Oslo, 15.12.06
Deres ref: 200604428
Vår ref: SO-06/13764 OSV

Høringsuttalelse-forslag til felles forskrift om opptak til høyere utdanning

Saken ble behandlet på styremøte 09.11.06.
Vedlagt følger høringsuttalelsen fra styret for Samordna opptak

Med vennlig hilsen
(sign.)
Hanne Krogh
Styreleder

Olaf Svorstøl
daglig leder

HØRINGSSVAR TIL "FORSLAG TIL NY FELLES FORSKRIFT OM OPPTAK TIL HØYERE UTDANNING"

Samordna opptak (SO) har som hovedoppgave å drifte og utvikle den nasjonale modellen for opptak til høyere grunnutdanning ved universiteter og høyskoler. SO har en sentral rolle mht. etablering av felles søknads- og saksbehandlingsprosedyrer og teknisk tilrettelegging for denne samordningen. SO har også en sentral rolle mht. å informere potensielle søkere om regelverk og prosedyrer og om saksbehandlingen av den enkelte søknad.

Utviklingen av den nasjonale opptaksmodellen er særlig knyttet til fremskritt innen informasjonsteknologien, der kommunikasjon mellom søkere, læresteder og SO i økende grad skjer over internett. Utgangspunktet for denne høringsuttalelsen er derfor i første rekke å imøtekomme søkerens behov for et enkelt og lettfattelig regelverk og dessuten et regelverk der søkerne i størst mulig grad kan dokumentere sine ferdigheter over internett.

SO ser at det nye regelverket innebærer en betydelig forenkling i forhold til tidligere regelverk.

Samordna opptak støtter forslaget om at alle grunnutdanninger skal ha samme rangeringsregelverket og at reglene om tildeling av tilleggspoeng for faglig fordypning og bonuspoeng fjernes.

Vi har for øvrig følgende kommentarer, her knyttet til bestemmelsene i KD's utkast til ny forskrift:

Til § 2-1 pkt (1) Kvalifikasjonskrav for "23/5 søkere"

Alternativ 2 innebærer en betydelig forenkling for aktuelle søkere. Med nåværende regelverk (Alternativ 1) kan det være vanskelig for søkerne å fremskaffe nødvendig dokumentasjon for praksis, og det har vist seg at det også kan være vanskelig for søkerne å vurdere hva slags uttelling ulik dokumentasjon gir.

Alternativ 2, med fjerning av krav om ulike former for papirdokumentasjon, legger i større grad til rette for forenkling av søknadsprosedyrene. Med utgangspunkt i den nasjonale vitnemålsdatabasen (NVB), som etter innføring av Kunnskapsløftet også vil inneholde kompetansebevis, vil flere søkere kunne saksbehandles over internett. De vil om ønskelig kunne få umiddelbart svar på sine kvalifikasjoner og få beregnet konkurransepoengsum.

Vi ser imidlertid at frafall av det aktuelle kravet vil innebære at flere søkere vil bli kvalifisert etter denne regelen. Dersom resten av regelverket holdes uendret, innebærer det at søkere som er 23 år og eldre vil få konkurransefordeler i forhold til yngre søkere i ordinær kvote. Denne konkurransevridningen kan kompenseres ved å endre regelverket for alderspoeng, slik at "23/5"-søkere får dårligere uttelling enn de gjør i dag.

Samordna opptak støtter således Alternativ 2 under forutsetning av at man justerer regelverket for alderspoeng, se forslag til endring i § 7-10 nedenfor.

Til § 2-3 Generell studiekompetanse på grunnlag av høyere utdanning

Departementet foreslår å fjerne aldersbegrensningen om at man må være 25 år eller eldre for å kunne få GSK på grunnlag av fullført og bestått ett års høyere utdanning. Etter vår vurdering har man ikke dokumentert studiekompetanse dersom man ikke har GSK og heller ikke har fullført utdanninger man har kommet inn på etter unntaksbestemmelser.

Samordna opptak støtter forslaget om å fjerne aldersbegrensningen ved vurdering av generell studiekompetanse for søkere som har fullført og bestått ett års høyere utdanning (60 studiepoeng).

Til § 2-4 Generell studiekompetanse på grunnlag av fagskoleutdanning

Departementet har 15. november 2006 sendt forslag til endringer i lov om fagskoler på høring, med høringsfrist 15. januar. Av høringsnotatet til den høringen går det frem at det hersker en del usikkerhet med hensyn til hva det betyr at fagskoler skal "bygge på" videregående opplæring. I notatet gjør departementet det klart at det ikke ønsker å lage en egen opptaksforskrift for fagskolene, men at det vil være opp til NOKUT som godkjenninginstans å vurdere den enkelte fagskoleutdanning og å fastsette en praksis.

Samordna opptak ser at dette gir rom for en praksis der fagskoler kan sies å "bygge på" videregående opplæring dersom de bygger på ett eller flere fag som gis i videregående opplæring, uten hensyn til faglig bredde ellers.

Ideen med kravet til generell studiekompetanse er blant annet å sikre en faglig bredde mht. basiskunnskaper i grunnleggende fag hos studenter som tas opp til høyere utdanning. I og med at denne bredden i basiskunnskaper ikke sikres gjennom fagskoleloven, kan vi ikke se at slik utdanning skal gi grunnlag for generell studiekompetanse.

Samordna opptak ser samtidig at NOKUT i sin rolle som godkjenninginstans kan ha som praksis at fagskoleutdanninger bare godkjennes i den grad det er krav til søkerne om faglig bredde og nivå tilsvarende fullført og bestått 3-årig videregående opplæring. I så fall kan Samordna opptak støtte innføringen av § 2-4, såfremt det også går frem at disse søkerne må dokumentere kunnskaper i norsk, engelsk og matematikk etter bestemmelsene i §2-1.

Samordna opptak støtter innføring av en ny § 2-4 dersom kravet om at fagskolene skal "bygge på videregående opplæring" innebærer at det for opptak kreves faglig bredde og nivå tilsvarende fullført og bestått minst 3-årig videregående opplæring. Det må uansett kreves dokumentasjon av kunnskaper og ferdigheter i norsk, engelsk og matematikk på nivå med fagkravene til generell studiekompetanse.

Samordna opptak støtter ikke innføring av en ny § 2-4 dersom kravet om at fagskolene skal "bygge på videregående opplæring" kan tolkes som at det er tilstrekkelig at de bygger på ett eller en liten gruppe fag som kan tas i videregående opplæring.

Vi ser av NOKUTs vevsider at de i sin godkjenningsspraksis i dag har en inkonsistent bruk av begrepet "varighet". Dersom NOKUTs database over godkjente fagskoleutdanninger skal brukes i saksbehandlingen ved universiteter og høyskoler, så må den kvalitetssikres bedre.

Til § 3-3 Alternative kvalifikasjonsveier

Denne bestemmelsen gjelder alternative opptakskrav til 3-årig ingeniøruddanning m.m., og vi viser til tidligere avgitt høringsuttalelse om dette.

Til § 3-4 pkt a) og § 4-1 pkt d)

Koblingen mellom gammel teknisk fagskole og spesielle opptakskrav

Av §3-4 pkt. a) 1. og 2. går det frem at for bestemte studietyper gis unntak fra kravet om generell studiekompetanse for søkere med 2-årig teknisk fagskole etter ordningen før departementet fastsatte rammeplan 1998/99. Dette opptaksgrunnlaget er imidlertid ikke nevnt i §4-1 pkt. d) 1., 3., 4. og 6. Vi forstår det derfor slik at søkere som fyller dette opptakskravet også må fylle de spesielle opptakskravene helt ut. Vi foreslår at dette i så fall gjøres klart i forskriftsteksten.

Departementet har åpnet for en forsøksordning med krav om karakteren 4 eller bedre i 3MX for integrerte masterstudier i teknologiske fag, og ber om svar på om dette bør innføres som en permanent ordning i forskriften. Departementet ber også om svar på om det bør innføres krav om karakteren 4 i 3MX ved opptak til de 3-årige ingeniøruddanningene.

Samordna opptak har i flere sammenhenger kommet med innspill om et enklere opptaksregelverk, blant annet for å gjøre det enklere for søkerne å forstå og bruke regelverket og for å sikre rettssikkerheten deres. Ved innføring av spesielle karakterkrav for opptak til allmennlærerutdanningen advarte vi mot at dette kunne åpne for karakterkrav også ved opptak til andre grunnutdanninger.

Samordna opptak mener at innføring av spesielle karakterkrav gjør opptaksregelverket unødig komplisert, og at det allmenne rangeringsregelverket i samvirke med dimensjoneringen av antallet studieplasser ivaretar kravet om at det er de best kvalifiserte som får tilbud.

Forsøksordningen for integrerte mastestudier i teknologiske fag vil tre i kraft ved opptaket sommeren 2007, og det vil ventelig gå noen år før NTNU har tilstrekkelig grunnlag for å vurdere om den har virket etter hensikten.

Samordna opptak mener det vil være feil å innføre en ordning som permanent ordning i regelverket før evalueringen av forsøket er gjort.

Departementet ber også om svar på om det bør innføres tilsvarende karakterkrav for opptak til den 3-årige ingeniørutdanningen. Foruten de generelle innvendingene over, vil vi peke på at departementet nylig har vedtatt å innføre "Y-veien" som en permanent kvalifikasjonsvei for opptak til disse utdanningene.

Samordna opptak mener det er urimelig på den ene side å åpne for ny kvalifikasjonsvei uten eksplisitte krav i matematikk, og på den andre siden skjerpe matematikkkravet for den kvalifikasjonsveien som allerede har det strengeste matematikkkravet.

Til § 4-1 pkt g) Karakterkrav for opptak til lærerutdanninger

I gjeldende regelverk er det krav om at søkere til allmennlærerutdanning må ha karakteren 3 eller bedre i grunnkurs i matematikk (1MA eller tilsvarende). Bestemmelsen praktiseres slik at søkere som har bestått matematikk på høyere nivå, for eksempel 2MZ eller 2MX, oppfyller dette kravet såfremt karakteren er 2 eller bedre.

I og med at kravet til omfang i matematikk i forhold til generell studiekompetanse økes til 224 klokke timer i Kunnskapsløftet, så vil alle søkere med generell studiekompetanse ha bestått matematikk på et nivå tilsvarende 2MZ, dvs. et nivå der det nå er tilstrekkelig med karakteren 2.

Samordna opptak foreslår derfor at karakterkravet i matematikk for opptak til allmennlærerutdanningen fjernes.

Departementet ber høringsinstansene om innspill med hensyn til å innføre samme spesielle opptakskrav til 5-årig integrert lærerutdanning. Vi viser her til avsnittet over og de generelle kommentarene til § 4-1.

Samordna opptak anbefaler at det ikke innføres nye spesielle opptakskrav for opptak til 5-årig integrert lærerutdanning.

Til § 4-1 pkt h) Språk på nivå II

I § 4-1 pkt h) 3. og 4. er det fastsatt språkkrav på formen "Språk nivå II/Språk nivå I+II". Vi forstår det slik at nivå II gir samme sluttkompetanse uansett om det er tatt som en videreføring av språk fra grunnskolen eller ikke. Vi har også forstått det slik at søkere med nivå I fra grunnskolen vil ta nivå II over 2 år og kan få utstedt kompetansebevis med Språk nivå II, men bare første halvdel av faget.

Samordna opptak mener det er tilstrekkelig å angi "Språk nivå II" som opptakskrav, men at det må gå frem at nivå II må være fullført.

Til § 7-1 Grunnlaget for rangering

Søkere som tilfredsstillter opptakskravene etter § 2-1 skal rangeres på dette grunnlaget, og bør ha plikt til å legge frem nødvendig dokumentasjon. De skal ikke kunne velge at de i stedet vil rangeres på grunnlag av gode karakterer i høyere utdanning eller på en fagskole.

Det må derfor gå frem av forskriften at kvalifisering og rangering etter § 2-3 (høyere utdanning) og § 2-4 (fagskoleutdanning) bare gjelder for søkere som ikke tilfredsstillter opptakskravene etter § 2-1.

Samordna opptak foreslår at det tas inn en bestemmelse i § 7-1 pkt 3 om at grunnlaget for rangering er videregående opplæring som beskrevet i § 2-1 så fremt søkeren har fullført og bestått slik opplæring.

Til § 7-2 Førstegangsvitnemål

Samordna opptak ser at departementets forslag til en kvote for førstegangsvitnemål til erstatning for den gjeldende primærvitnemålskvoten, innebærer to vesentlige endringer. På den ene siden vil det bli tillatt å gjøre omvalg av fag og forbedre fag innefor tidsrammen på tre år. På den andre siden vil man bare konkurrerer i kvoten for førstegangsvitnemål dersom alle krav til generell studiekompetanse og spesielle opptakskrav er dekket på førstegangsvitnemålet. Den første endringen vil bidra til at flere kvalifiserer seg til å konkurrere i kvoten, den andre at færre vil kvalifisere seg.

Søkere med vitnemål for yrkesfag vil være kvalifisert for kvoten for førstegangsvitnemål såfremt de tilfredsstillter opptakskravene og klarer alderskravet.

Vi ser at forslaget vil forenkle regelverket og gjøre det lettere å forstå og praktisere. Vi ser at kravene for søkere med studieforberedende studieprogram er strengere enn for de med yrkesfaglige studieprogram i videregående opplæring, men mener at dette veies opp av at søkere med studieforberedende studieprogram normalt vil være kvalifisert for kvoten i flere år.

Samordna opptak støtter regelendringen om innføring av en kvote for førstegangsvitnemål til erstatning for gjeldende primærvitnemålskvote.

Departementet ber høringsinstansene vurdere å sette kvoten for førstegangsvitnemål til 50%, mot 40% for gjeldende primærvitnemålskvote.

Samordna opptak har kjørt en opptakssimulering der primærvitnemålskvoten for hovedopptaket i 2006 er endret fra 40% til 50%. Effekten av å øke kvoten var ubetydelig mht antallet søkere i aldersgruppen 19-21 som fikk tilbud om studieplass. Effekten var imidlertid større mht om søkere i denne aldersgruppen fikk tilbud på sin førsteprioritet eller ikke. For 19-åringer økte antallet søkere med tilbud på førsteprioritet fra 5653 til 6365 personer, for 20-åringer fra 7178 til 7691 og for 21-åringer fra 5095 til 5199. Den tilsvarende nedgangen i antallet tilbud på førsteprioritet fordelte seg jevnt på aldersgruppene 22 år og eldre.

Effekten av en økning ser altså ut til å være at antallet unge søkere som får tilbud ikke endres, men at det er flere unge som får tilbud på høyere prioriteter og som dermed trolig også vil takke JA til tilbud om studieplass. Vi har ikke undersøkt økningen fordelt på ulike utdanningsområder, men vi mener det er trolig at økningen i tilbud til unge i første rekke vil komme på studier med sterk søking. Vi mener dette er positivt. For studier med svak søking, men der det likevel er konkurranse om studieplassene, vil økningen trolig føre til opptak av svake primærvitnemålssøkere i stedet for bedre kvalifiserte eldre søkere. Vi regner dette som negativt. Vi ser imidlertid at effekten av en økning er usikker all den stund kriteriene for å tilhøre "primærvitnemålskvoten" vil bli endret samtidig.

Samordna opptak støtter forslaget om å øke kvoten for førstegangsvitnemål fra 40% til 50%, men ser at det vil ga blandede effekter og at det er en ekstra usikkerhet knyttet til at kriteriene for å tilhøre kvoten blir endret. Uansett kvotestørrelse ber vi om at størrelsen på kvoten blir vurdert på ny etter et par år.

Til § 7-3 Forkurskvote

Departementet ber høringsinstansene vurdere forkurskvoten for ingeniørutdanningene og maritime utdanninger, dvs. om søkere med forkurs like gjerne kunne konkurrere i ordinær kvote.

Forkurset med tilhørende kvote er en spesiell rekrutteringsvei for ingeniørutdanningene. Vi mener denne veien kan bli svekket dersom man fjerner forkurskvoten.

Samordna opptak støtter ønsker å beholde forkurskvote ved opptak til 3-årige ingeniørutdanninger og maritime utdanninger.

Til § 7-8 Realfagspoeng

Departementet foreslår å senke maksimalt antall realfagspoeng til 4 poeng, og slik at fysikk og matematikk gir bedre uttelling enn øvrige realfag. Vi er enige i at dette er en rimelig justering i og med at fordypningspoengene som kan gis for andre studieretningsfag i dag, blir fjernet. Vi er også enige i fokuseringen på matematikk og fysikk, som vi mener gir et regelverk som er mer i samsvar med intensjonene bak bestemmelsen om å øke rekrutteringen til nettopp disse fagene.

Samordna opptak støtter reduksjonen og fokuseringen på matematikk/fysikk, og viser ellers til tidligere uttalelser om ordningen med realfagspoeng.

Til § 7-10 pkt (2) Alderspoeng for 23/5-søkere

Samordna opptak støtter Alternativ 2 med hensyn til kvalifikasjonskrav for søkere som er 23 år eller eldre i opptaksåret, se våre kommentarer til § 2-1.

Vi ser imidlertid at senking av kvalifikasjonskravene for 23/5-søkere vil bidra til å gjøre det enklere å kvalifisere seg for søkere som er 23 år og eldre, og mener at dette bør kompenseres ved å endre andre deler av regelverket.

23/5-søkere får karaktersnittet sitt regnet ut på grunnlag av et lite antall fag, som man kan arbeide mer målrettet med over tid. Vi mener likevel det ikke er hensiktsmessig å endre reglene for utregning av karakterpoeng.

Vi har i stedet sett på reglene for tildeling av alderspoeng, og vurdert effekten av endringer her.

For å vurdere virkningen av å fjerne alderspoeng for denne gruppa har Samordna opptak kjørt opptakssimuleringer der alderspoengene for "23/5-søkere" er satt til 0 poeng.

Resultatet av simuleringen var at antallet søkere som ville ha fått tilbud om studieplass på sin førsteprioritet, økte for årsklassene 20-26 år (mest tydelig for årsklassene 21-25 år). For årsklassene 27-29 år ville antallet med tilbud på førsteprioritet ha sunket med drøyt 2%, for årsklassene 30-34 år ville den ha sunket med snaut 6% og for årsklassene 40-49 år ville den ha sunket med drøyt 9%.

Dersom man i stedet ga alle søkerne i denne gruppen 2 alderspoeng, ville effekten bli den samme, men utslagene ville bli marginalt mindre.

Samordna opptak foreslår at bestemmelsen i § 7-10 pkt (2) fjernes.

Til § 7-11 Tilleggs poeng for høyere utdanning etc.

Departementet foreslår å senke maksimalt antall poeng til 2 poeng (tidligere 3). Vi er enige i at dette er rimelig ettersom poengene for konkurrerende aktiviteter (fordypningspoeng) er foreslått fjernet.

Samordna opptak støtter reduksjonen, og viser ellers til tidligere høringsvar om det urimelige i at nevnte aktiviteter premieres høyere enn yrkeserfaring.

Til § 9-1 Overgangsregler

Vi forstår overgangsbestemmelsen for "23/5-søkere" i § 9-1 slik at alle studiekompetanefag som er fullført og bestått i Reform94 og innenfor rammen til krav i gjeldende forskrift, også vil bli godkjent under det nye regelverket, uavhengig av om man har tatt *samtlige* studiekompetanefag i Reform94 eller ikke.

GSA/TH/KS 11.12.06
